

Мовчан М.Ю., Кампов Н.С.
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
hojsaknad@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Використання потенціалу туристичної сфери практично неможливо без належного кадрового забезпечення. Зі стрімким розвитком туризму, ринок праці ставить все більші вимоги до фахівців. Сучасність вимагає працівників, що не просто мають освіту, а працівників компетентних, здатних приймати професійні рішення, розв'язувати типові і нетипові проблеми, тим самим забезпечувати високу якість обслуговування та задоволення потреб споживачів.

Актуальність і доцільність дослідження проблеми фахової підготовки майбутніх фахівців туризму зумовлені необхідністю подолання суперечностей, які існують між потребою суспільства у високоякісних спеціалістах для галузі туризму і недостатнім рівнем їх підготовки, що зумовлено відсутністю уніфікації змісту та структури професійно-орієнтованих дисциплін, які й забезпечують фахову підготовку спеціалістів.

Питання розробки змісту професійної освіти фахівців туристичної сфери постійно знаходяться в центрі уваги вчених. Зокрема, питаннями професійної підготовки фахівців з туризму займаються В.Антоненко, О. Бейдик, О. Любіцева, Л. Кнодель, В.Лозовецька, О.Пометун, Л. Сакур, М. Скрипник, Ю. Сорокін, В. Федорченко, Н. Фоменко, Л. Чорна.

Як зазначає О. Пометун, компетентність – це характеристика, що дається людині внаслідок оцінювання ефективності її дій, спрямованих на розв'язання певного кола значущих для певного співтовариства завдань [1, с. 65]. В. Лозовецька характеризує компетентність у туристичній галузі як поєднання

відповідних знань і здібностей, що дають підставу обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній [2, с.76-81].

Мета професійної підготовки сучасного фахівця – формування професійної компетентності. При цьому під професійною компетентністю фахівця в галузі туризму розуміють інтегральну характеристику, яка визначає реальну здатність до досягнення глобальної мети чи окремого результату, а також здатність розв'язувати професійні проблеми і типові професійні завдання, які виникають у реальних ситуаціях туристичної діяльності з використанням знань, професійного і життєвого досвіду, цінностей і нахилів. Компетентність завжди проявляється в діяльності [3].

Складовими професійної компетентності згідно новоприйнятого стандарту підготовки фахівців туризму є:

1. Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, що формують туризмологію.

2. Загальні компетентності: 1) розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності; 2) здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу; 3) екологічність мислення та соціальна відповідальність; 4) здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; 5) здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань; 6) навички використання інформаційних та комунікативних технологій; 7) здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми; 8) здатність спілкуватися рідною та іноземною (ними) мовою (мовами); 9) навички міжособистісної взаємодії; 10) уміння працювати автономно та в команді; 11) здатність планувати та управляти власним часом; 12) уміння дотримуватись норм здорового способу життя та впроваджувати їх у особистій та професійній діяльності.

3. Спеціальні (фахові) компетентності: 1) знання і розуміння предметної області своєї професії; 2) уміння застосовувати фахові знання на практиці;

презентувати туристичний інформаційний матеріал; забезпечувати ефективні комунікації з діловими партнерами і клієнтами; працювати з документацією на туристичному підприємстві та здійснювати розрахункові операції; 3) розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів; процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного); принципів організації роботи туристичного підприємства; 3) здатності: аналізувати туристичний потенціал територій; орієнтуватись в організації рекреаційно-туристичного простору; розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту; забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах; інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію; використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку; визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу; співпрацювати з діловими партнерами і клієнтами; працювати у полікультурному середовищі; діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства [4].

Фахівець з туризму потребує системних знань, високого рівня розвитку загальних і професійних компетентностей, розуміння того, що туристична діяльність є складним соціально-економічним механізмом. Така підготовка можлива тільки за умови підготовки фахівців відповідно до галузевого стандарту освіти, освітніх програм з обов'язковим врахуванням досвіду, принципів і підходів, притаманних європейським вищим навчальним закладам та збалансованого підходу у співвідношенні теоретичної та практичної підготовки.

Система підготовки кадрів для сфери туризму повинна бути багатоплановою, стрункою, гнучкою, мобільною, щоб у максимально короткий термін вона була спроможна реагувати на будь-які зміни на туристичному

ринку, була здатна успішно перешикуватися і сприяти тому, щоб туристська сфера стала однією із найприбутковіших галузей національної економіки.

Отже, перед системою вищої професійної освіти з розвитку інноваційного підприємницького потенціалу туристичної сфери постають наступні взаємозв'язані завдання: оновлення змісту, організації процесу навчання і підвищення якості освіти відповідно до стандарту; забезпечення інтеграції освіти з роботодавцями, що сприятиме реалізації узгоджених цілей освіти з потребами ринку праці; створення належної матеріально-технічної бази та умов, що забезпечать прискорення реалізації отриманих знань у професійній діяльності та створення власного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. І. Пометун // Рідна школа. – 2005.– №1. – С.65-69.

2. Лозовецька В. Т. Теоретико-методологічні засади професійного навчання фахівців туризму в умовах ринку / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць №7. – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2005.- с.380-386.

3. Земліна Ю. В. Професійна готовність фахівця туристичної сфери як складова його життєвого успіху / Ю. В. Земліна // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. – 2008. – Вип.48. – С. 101- 108.

4. Стандарт вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступінь «бакалавр», галузь знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальність 242 «Туризм» (наказ Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 року №1068.). // URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf>



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>